

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань прав людини, деокупації та реінтеграції
тимчасово окупованих територій України,
національних меншин і міжнаціональних відносин

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

Голові Комітету Верховної Ради
України з питань гуманітарної та
інформаційної політики
Микиті ПОТУРАЄВУ

Щодо реєстр. № 15507
від 10.08.2026

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 3 вересня 2026 року (протокол № 152), розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення державних інтересів та захисту прав дітей при застосуванні допоміжних репродуктивних технологій (сурогатного материнства), реєстр. № 15507 від 10.08.2026, поданий народним депутатом України Кузьмініх С.В. (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки законопроект розроблено з метою забезпечення захисту національних інтересів України, запобігання порушенням прав дітей та торгівлі дітьми під виглядом застосування допоміжних репродуктивних технологій, а також орієнтація послуг сурогатного материнства на захист прав та підтримку українських сімей.

Для досягнення поставленої мети законопроект вносяться зміни до Сімейного кодексу України, законів України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», згідно з якими, зокрема, пропонується наступне:

застосування методики сурогатного материнства дозволяється виключно за умови, що обоє з подружжя (або один із подружжя у випадку, передбаченому законодавством) є громадянами України та постійно проживають на території України не менше трьох років до моменту укладення договору про сурогатне материнство;

забороняється застосування методики сурогатного материнства на користь іноземців та осіб без громадянства, крім випадків, якщо один із подружжя є громадянином України;

передбачається, що державна реєстрація народження дитини, народженої сурогатною матір'ю, здійснюється за наявності документів, що підтверджують

громадянство України щонайменше одного з генетичних батьків, та висновку закладу охорони здоров'я про відповідність процедури вимогам законодавства України;

встановлюється, що наявність укладеного договору про сурогатне материнство або факт народження дитини сурогатною матір'ю на території України не є підставою для продовження строку перебування іноземця чи особи без громадянства в Україні або отримання посвідки на тимчасове чи постійне проживання;

передбачається створення та функціонування Єдиного державного реєстру договорів сурогатного материнства та суб'єктів господарювання у сфері репродуктивної медицини.

Міністерство цифрової трансформації України зазначає, що проект Закону потребує доопрацювання в частині унормування створення Єдиного державного реєстру договорів сурогатного материнства з урахуванням вимог частини другої статті 26 Закону, а також виключення положення щодо створення Реєстру суб'єктів господарювання у сфері репродуктивної медицини.

Під час обговорення законопроекту народні депутати України – члени Комітету звернули увагу на наступне:

1. Законопроект у запропонованій редакції містить дискримінаційні ризики. Так, зокрема запропонований законопроектом ценз осілості для громадян України, які до моменту укладення договору про сурогатне материнство повинні постійно проживати на території України не менше трьох років, звужуватиме права громадян України, які проживають за кордоном, або тривалий час перебували за кордоном та повернулися в Україну, що особливо має масовий характер в умовах воєнного стану.

Зазначене також суперечитиме частині другій статті 24 Конституції України, згідно з якою не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками місця проживання.

2. Проектом Закону встановлюються конкретні вимоги до подружжя (або одного з подружжя) з приводу громадянства та місця проживання, натомість не передбачається жодних вимог щодо сурогатної матері.

3. Законопроектом пропонується передбачити, що «наявність укладеного договору про сурогатне материнство або факт народження дитини сурогатною матір'ю на території України не є підставою для продовження строку перебування іноземця або особи без громадянства в Україні або отримання посвідки на тимчасове чи постійне проживання». Варто зауважити, що перелік обґрунтованих підстав для продовження строку перебування іноземців та осіб без громадянства, які тимчасово перебувають на території України, визначено не в законі, а в підзаконному акті, а саме у Порядку продовження строку перебування та тимчасового проживання, продовження та скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого

2012 р. № 150. Враховуючи зазначене, вбачається, що питання щодо підстав продовження строку перебування іноземця або особи без громадянства в Україні має бути предметом не закону, а підзаконного нормативно-правового акта, яким визначено порядок реалізації таких підстав.

4. У пункті 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту Кабінету Міністрів України доручається розробити та запровадити Єдиний державний реєстру договорів сурогатного материнства та суб'єктів господарювання у сфері репродуктивної медицини. Однак у самому тексті Закону створення такого реєстру не передбачається, не визначається порядок його функціонування, державний орган, що забезпечуватиме його ведення. Оскільки такий реєстр міститиме персональні дані, то у законопроекті необхідно передбачити їх захист відповідно до вимог Закону України «Про захист персональних даних».

За підсумками обговорення Комітет ухвалив рішення: звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики з пропозицією врахувати зауваження Комітету при опрацюванні проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення державних інтересів та захисту прав дітей при застосуванні допоміжних репродуктивних технологій (сурогатного материнства), реєстр. № 15507 від 10.08.2026, поданого народним депутатом України Кузьмініх С.В.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Задорожний Андрій Вікторович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000F00C3100CB23DC00
Дійсний до: 02.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-25/3-2026/207844 від 03.09.2026

2330850